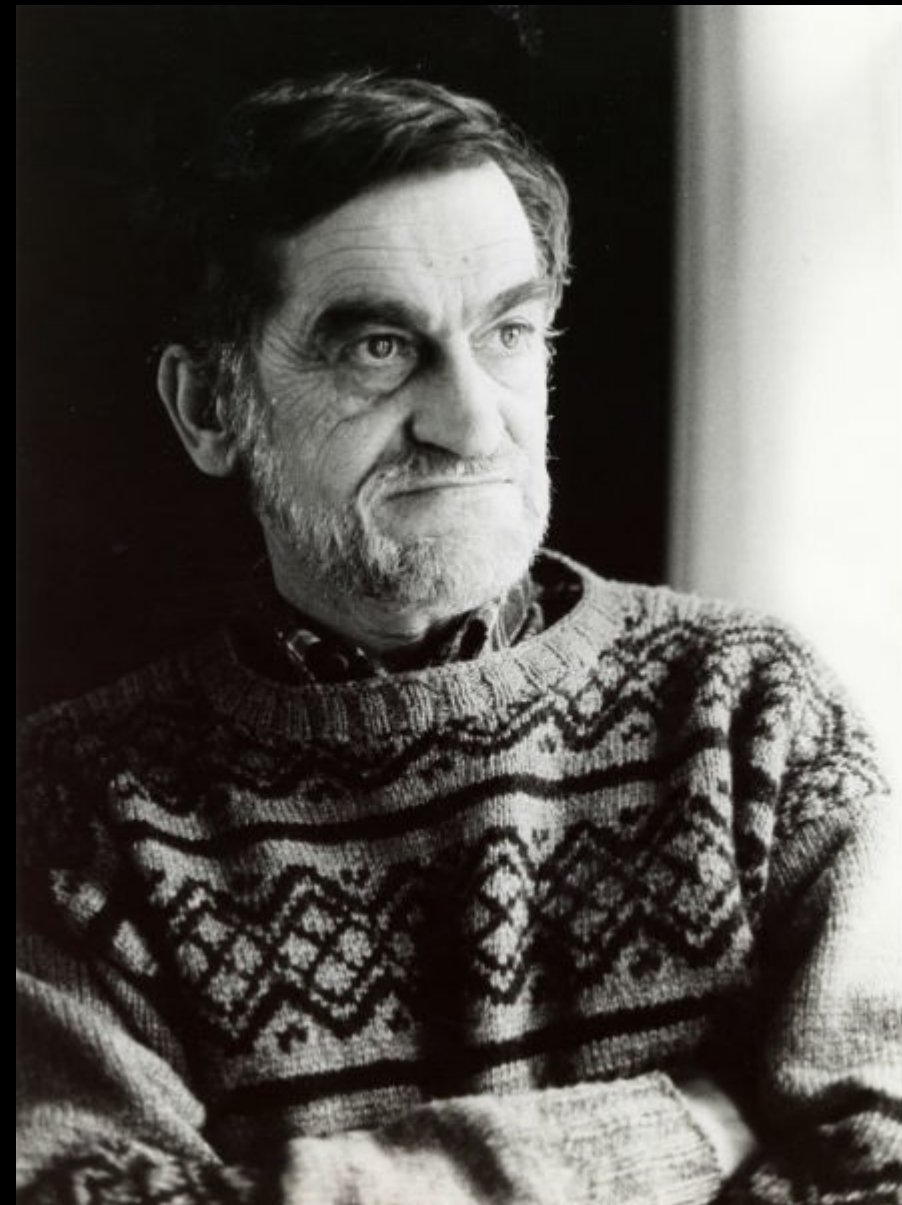

RUDI ŠELIGO: TRIPTIH AGATE SCHWARZKOBLE

Avtor: Miha Klemenčič, G 4. B

Mentorica: Mojca Stare Aljaž, prof.

Ljubljana, 12. 2. 2019

Rudi Šeligo

- **Rojstvo** (14. maj 1935, Sušak pri Reki)
 - Oče uradnik štajerskega rodu, mati Marijana iz Hrvaškega Zagorja
 - 1939 selitev na Jesenice, oče knjigovodja v železarni
- **Šolanje:**
 - Osnovno šolo in gimnazijo(1945 - 1951) dokončal na Jesenicah
 - 1954 maturiral na učiteljišču v Tolminu
- **Študij:**
 - 1960 je diplomiral iz filozofij in psihologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani, 1987 magistriral iz estetike
 - Po prihodu v Ljubljano je do 1960 v Akademskem plesnem orkestru igral pozavno

Rudi Šeligo

- Med študijem se je družil s književniki in pesniki, s Petrom Božičem, z Danetom Zajcem, s Tarasom Kermaunerjem(publicist, interpretor SK), s Primožem Kozakom(dramatik, esejist), s sociologom Veljakom Rusom
 - prijateljeval je tudi z Jožetom Pučnikom, kritikom komunističnega sistema, sociologom in poznejšim politikom (podstrešna soba v Mostah pol leta pred aretacijo). 1958 priča Pučnikovi Aretaciji v NUK-u
- 1961 je preživel v jugoslovanski vojski v Srbiji, v Kučevu, v nekdanjem kazenskem bataljonu
- Leta 1962 se je zaposlil na Zavodu za proučevanje organizacije dela in izobraževanje kadrov v Kranju ter do 1993 predaval statistiko na Visoki šoli za organizacijske vede (zdaj FOV) v Kranju.

Rudi Šeligo

- 1986 sourednik Revije 57 in revije Perspektive ter med leti 1970 in 1971 glavni urednik revije Problemi in knjižne zbirke Znamenja pri založbi Obzorja v Mariboru, sodeloval pa tudi pri Novi reviji.
- Z Nikom Grafenauerjem pobudnik za ustanovitev Jenkove nagrade za najboljšo pesniško zbirko
- **Politično delovanje:**
 - Prvič v osemdesetih letih, ko je postal predsednik Društva slovenskih pisateljev (1987-1991), ki je pod njegovim vodstvom odigralo eno najpomembnejših gonilnih vlog v procesu osamosvojitve in demokratizacije
 - Med ustanovitelji Slovenske demokratične zveze, ter leta 1990 izvoljen v slovenski skuščini. Med letoma 1990 in 1992 je vodil parlamentarni odbor za kulturo ter bil predsednik sveta RTV Slovenia
 - 2000 je bil Šeligo minister za kulturo v 5. vladi Republike Slovenije(sprejeta prva izhodišča za slovenski nacionalni program razvoja kulture)
 - Predsednik Boršnikovega srečanja(1993 - 2003)

Rudi Šeligo

- 2001 postal izredni član SAZU
- Poročen z Lidijo Kancler(Aleš, Primož)
- Umrl 22. januarja 2004. Od tega leta dalje se po njem imenuje nagrada za najboljšo uprizoritev festivala Teden slovenske drame (Šeligova nagrada)
- **Nagrade:**nagrada Prešernovga sklada (1970),Prešernova nagrada(za dramska in prozna dela 1989), nagrada Kresnik 2003 za roman *Izgubljeni sveženj*
- **Prozna dela:** roman *Stolp*, zbirka novel *Kamen*, pripoved *Triptih Agate Schwarzkobler*, novelistična zbirka *Poganstvo*, roman *Rahel stik*, kratke proze *Molčanja*, romana *Demoni slavlja* in *Izgubljeni sveženj*
- **Drame:** Ana, Kdor skak, tisti hlap,Čarovnica iz zgornje Davče, Lepa Vida

Rudi Šeligo

- **Obdobje:** 2. polovica 20. stoletja
- **Značilnosti:**
 - **deskriptivizem:** celoten roman napisan kot nekakšno poročilo, dogodkov ne osmišlja, ampak jih samo vizualno opisuje brez raznih duhovnih in psiholoških razlag **Antipsihologizem:** v središču ni več človekova duševnost, torej izhodišče romana ni več človek kot subjekt, pomembo je kar človeka obdaja
 - Vpliv francoskega novega novega romana(Alainu Robbe-Grilletu, film v drugem delu)
- **Slog:**
 - Tematsko izhaja iz socialnega realizma in eksistencializma
 - Modernizem, postmodernizem
 - **Reizem:** človek predstavlja nek mehanizem, avtomat, skupek delov in celot, vendar celote v smislu organizma ni
 - **Karnizem:** opisuje spolno slo, vendar samo mehansko, niti ne biooško

Triptih Agate Schwarzkobler(1968)

- Triptih(novela, krajša ali srednje dolga pripoved z enim junakom, z dramskim trikotnikom)
- V Triptihu ni izrazitega vrha(roman, pripoved)
- **Naslov:** triptih(triologija, trije deli)
 - Prvi del: dopoldne – svet dela
 - Drugi del: popoldne – svet spolnosti
 - Tretji del: noč – svet trpljenja in samoobladovanja

Odlomek

Prvi del

Ključek s površno vtisnjeno številko 28 se v ključavnici zatakne ali zaskoči tako kot skoraj sleherno jutro. Brada zadene ob nekaj trdega, neizglajenega, in to jo potem zgrabi, da ga je še nazaj zavrteti težko. Ključek je votel in zelo površno ponikljan, na robovih držaja že prihaja na dan rumena barva kovine, ki je pod zelo tanko površino. Roka, ki seže v izdolbino pod predalom, poprime, prsti se v členkih upognejo in napnejo, potem popustijo, vrnejo se gor k desni roki in zdaj obe porineta ključek zelo globoko v ključavnico, ga notri najprej malo zrahljata, kot da iščeta za brado najbolj ugodno lego, potem pa odločno zasučeta v desno, in ključavnica skoči. Mogoče je slišati prožni kovinski zvok vzmeti. Torej gre leva roka spet dol pod predal in ga potegne ven skoraj do belega mehkega života. Ko je odprt zgornji srednji predal ali miznica, je mogoče izveleči iz velike pisalne mize, ki je oblepljena s hrastovim furnirjem, vse predale na levi in desni strani, se pravi vseh šest, tri na levi in tri na desni. Na levi strani je veliko okno, ki je zelo visoko, ker je tudi prostor zelo visok in strop sploh ni tik nad tlemi ali za človekovo višino in malo čez nad tlemi. Pred oknom je prozorna čipkasta zavesa. Skozi visoko okno in dolgo zaveso prihaja že sončna svetloba, ne prihajajo pa sončni žarki, ker je sonce na drugi strani hiše, šele popoldne se pomakne na to stran, vendar pa tudi takrat ne prihajajo žarki skozi okno, ker so nasproti tudi hiše v enaki višini, kot je ta, in jih slemena prestrezajo. Nasproti mize so visoka dvokrilna vrata z barvo slonove kosti. Na desni strani pa so enojna vrata v temnem, iz težke orehovine izdelanem okviru, prevlečena s temno rdečo imitacijo usnja, pod katerim so nabrekle plasti, ki vpijajo zvoke, glasove in različno temperaturo. Zadaž za mizo je stena, ki je založena z omarami. Ena je

temno rjava in ima spodaj vrata, zgoraj pa premična stekla, za katerimi je mogoče videti nekaj kozarcev v obliki keliha iz brušenega stekla. Pod vsakim kozarcem je prtič. Prtiči so modri, zeleni in rdeči. Na robovih imajo bele nitke, ki trdo štrlijo navzven, kot da so poškrobljeni. V ozadju je bakrena plaketa, ki je pričvrščena na debelo kvadratno deščico prav tako temne barve, kot je omara. Zraven sta dve trikotni zastavici, ki sta pripeti z izvezeno vrvico na trikotni podstavek. Nikoli ne plapolata, kot se to zgodi z velikimi zastavami, in ostaneta nepomični in viseči z ostrim kotom trikotnika navpično navzdol tudi takrat, ko je v tem visokem prostoru vse odprto in je v njem preprih. Ena je rdeča in je mogoče videti na njih velike zlate črke **NAJBOLJŠI EKIPI** in datum 18. VII. 1965. Med velikimi črkami, ki so zgoraj, in datumom, ki je spodaj v ostrem kotu trikotnika, je napisano še nekaj z manjšimi črkami, ampak ni razvidno kaj, ker so črke nemara premajhne in je za steklom bolj temno. Zraven je rezko bleščeči se ponikljan pokal, ki ima na najbolj zaokroženem in izbočenem delu medeninasto ploščico z drobnimi rdečimi črkami, ki tudi niso čitljive, in se tako ne ve, kaj pišejo. Zraven te temne orehove omare je tudi ena temna, ki ima vrata od vrha do tal in je tako visoka in široka, da bi lahko bila kot vrata v steni, ki služijo za vhod in izhod iz prostora v druge prostore hiše vse do stopnic in potem po njih na ozko in prometno ulico, ki nima pravih, nad cestišče vzdignjenih pločnikov, ampak so samo zarisani, označeni z debelo ravno črto mastne bele barve, ki se na soncu blešči in polzi. Dež je ne spere, podkvice in žeblički čevljev je ne zdrgnejo. Vseeno pa jo je treba obnavljati, ker jo čas zabriše. Na sredini vrat omare, na mestu, kjer je včasih kljuka ali kakšna druga oprijemljiva reč, je mala svetla žabica, ki zaklepa notranjost omare pred tem visokim prostorom. Zraven v vrsti sta še dve svetli jesenovi rolo omari, ki sta zaprti in v počez postavljenima ključavnicama za votel ključek ni ključkov. Zdaj, ko je srednji predal v pisalni mizi odprt, se zlahka da potegniti ven vse predale, ker je v mizo vgrajen tak železen mehanizem, ki povezuje stranske predale s

Povzetek

- Prvi del:
 - Agata tajnica v uradu(imena Agata nikol omenjen, le agatasto telo)
 - Sodelavke vseurejene in dišeče, rdeč balon
 - Nadrejeni Kalan, ki s predaja čutnosti
 - Natančno opisna prostor in deovni dan
 - Reje počne use drugo kot pa njeno delo
 - Ima urejeno pričesko
 - Po koncu službe gre kupit telečj zrezke

Povzetek

- Drugi del:

- Gre v kino s fantom Jurijem, usedeta se bolj zadaj
- Jurij postane nasilen in jo začne otipavati, zato pobegne iz kina
- Skrije se v restavraciji in steče naprej
- Ustavi ji neznanec, ki je mislil da je prostitutka
- Grsta peš do brega Save, kjer jo najprej ustrahuje in oklofuta
- Naposled se vda v položaj vendar v spolnem aktu ne sodeluje ampak le zre v daljavo in opazuje dišečo sehlico
- Na koncu ji moški da zapestnico z obeskom v obliki srca(mamina)
- Pričeska ni več urejena

Povzetek

- Tretji del:
 - Nedograjena stanovanjska stavba blizu stolpa
 - Poje dve tableti ter pade v nekakšen šok, blaznost, in izgubi kontrolo nad svojim telesom
 - Nekaj ur leži brez znakov življenja
 - Ko se zbudi zašije strgano obleko in uredi pričesko
- Nevedni, naivni pripovedovalec
- Tretjeosebni personalni pripovedovalec

Tema

- Nasprotje med tandenco sveta in zasebnimi željami posameznika, ki ostajajo neizpolnjene
- **Motiv** neizžetega, od sveta ogroženega človeka, ki ga pisatelj poimenuje zgolj z deli telesa
- **Glavna motiv:** črn košat šlem las, ki odraža Agatino stanje v odnosu do sveta, simbol njene življenske moči
 - Se popredmeti, za neznanca je le predmet

Ideja

- Nad obupom zmaga volja do življenja, cikličnost(obleka, pričeska, čevlji)
- Življenski smisel in nesmisel v administrativni, tehnični in racionalni družbi, človek ne pomeni nič

Tavčarjeva in Šeligova Agata

Razlike

- Tavčarjeva
 - je marljiva in za delo rada zagrabi
 - živi v patriarhalno-katoliškem 17. stoletju
- Šeligova
 - v delu ne najde smisla, ne občuti veseja
 - živi v sodobnem času, v sedanjosti, v času tehnologije in predmetnosti

Podobnosti

- Visoško kroniko kot trilogija
- Obe Agati sta žrtvi
- Jurij in Kalan

Vrednotenje

- Čustveno
 - Zahtevno za branje
 - Čustvovanje z Agato in hkrati nerazumevanje
- Izkušensko
 - Nesmisel življenja danes
 - Je ljubezen vrednota ali čutno poželenje
 - posilstva

Viri

- Ana JESENOVEC in drugi, 2016: Književnost na maturi 2017.
Mengeš: ICO
- Triptih Agate Schwarzkoble:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Triptih_Agate_Schwarzkobler
- Rudi Šeligo:
 - <http://rudiseligo.si/rudi-seligo/zivjenjepis/>
 - https://sl.wikipedia.org/wiki/Rudi_%C5%A0eligo

Kakšno vprašanje?

Hvala za pozornost!